

Numărul 31. Oradea-mare 1/13 august 1899. Anul XXXV.
 Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 dean 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Di și noapte de August.

I

Eră nespus de larg cuprinsul ce-amenință a nesfârșit,
 În roata câmpului amaric, d'asupra căru, liniștit,
 Un cer albastru ca cicoarea și monoton ca o bocire
 Iși arcuia imensa boltă pe zări pierdute de privire...

Și nici un sat, nici o colină pe-acest atât de vast pustiū
 Stropit cu raze orbitoare și veduiv de tot ce-i viu...
 În depărtări doar, nălucirea acelu verde de pădure
 Punea în marea de lumină vr'o doue tonuri mai obscure...

Întinse miriști învrîstate de paiul des, mărunt lăsat,
 Și de verdeața răsărită din grău 'n ele scuturat,
 Da un amestec fără viață de 'nverditură 'ngălbenită
 Ce obosește și 'ntristează o cugetare lenevită.

Fășii de meiū, tutun, porumburi ce una 'ntr'alta se pierdeau
 Și toate 'n largul depărtării, — nici ele par' că nu trăiaū.
 Pustiū. pustiū, — disperătoare, nespus de grea monotonie
 Ce te sugruma și nu lasă u tarea somnului sa vie...

O adiere, — și aceea cu para 'ocului suflând,
 Trecea ades dogoritoare, și molesind, și 'ntăritând, —
 Și-atunci în giuru-mi, icf și colo, prindea să tremure în zare
 Închipuirea unei ape ce s'ăședă în unde clare.

În schimbătoarea umbrei casă adesea umbra imi pierdeam,
 Cătând o umbră de răcoare ce nu simțiam, ce nu vedeam, —
 Sărmană casă izolată în ăst deșert, precum în lume
 Sūnt izolat și cū cu totul într'un deșert ce n'are nume...

II

Dar iată că, pe drum de sară, purcuse-un vânt mai omenos,
 Pe când în zarea 'nflăcărată, ca dintr'un foc, atuncea scos

Rotindu-se 'ntr'a lui lumină, se pogoră mărățul soare
 Spre-a-și face loc în răsăritul din altă lume muncitoare...

Și par' că prinseră-a se 'nchide ale văzduhului ferești
 Și-a se lăsă incet, la ete, perdeaua viselor cereșci, —
 Așă se ascundea lumina cu fiecare sbor de clipă,
 Și din amurg cernita Noapte venia cu vii clipiri d'aripă...

În timp ce zarea 'n întunec și ea, treptat se ascundea,
 Iar într'o singură nuanță întinsul câmp se inchidea, —
 Prin vëlul nopții, prins de boalta Nemărginirilor albastre,
 Începū incet să se strecoare sclipiri sfioase-a mii de-astre...

Puțin, — și-acele luni de aur cu tainic foc tremurător,
 Făcūră haosul să fie de giur în giur scâteietor,
 Și pe de-a lungul seū să poarte o minunată cingătoare
 Muiată 'n pulbere de stele de mâna vecinic ziditoare...

Și ca să cânte mărăția acestei nopți de-un farmec viū
 Concertul câmpului se 'ncinse, în tainiuitul seū pustiū,
 Chiāmându-și glasurile toate din depărtări să se înstrune
 Și 'ntr'o ciudată armonie plăcut și blând să se 'mpreune.

Acea tă musică ce place Universalei Pacii, plăcea
 Simțirei mele ostenite, iar mintea iute mi-o ducea
 În lumea visurilor albe ca scâteierile de stele,
 Spre care s'așințau, vrăjite, luminile privirei mele.

Nespus de dulce-mi fu avēntul apusei mele tinereți
 În noaptea d'august care, par' că, eră 'nceputul altei vieți,
 Și somnul, leagăn de odihnă, și deșteptarea, fericire!...
 De-aceea dintre nopți, ea numai, imi e neștearsă amintire!

N. RADULESCU-NIGER.

Teatrul lui Dionysos.

Ruinele teatrului lui Dionysos ne prezintă o conglomerată bogată de amintiri din istoricul culturii grecești. Privind de pe boulevardul din partea sudică al Acropolei,¹ mai întâi ne răpesc privirea ruinele de fundament a templului lui Dionysos, și în față cu aceste ne stau înaintea ruinelor teatrului colosal al lui Dionysos, care se estind până la parcama stâncii Acropolei.

Au trecut secli de-a rândul, și lumea nu avea cunoștință despre ruinele aceste. Învățații, care de altminteră aveau cunoștință despre existența teatrului lui Dionysos, timp foarte îndelungat, de atare considerau Odeion-ul lui Herodes Atticos, din partea vest-sudică a Acropolei, care asemenea zace în ruine. Abia în an 1862 arhitectul german H. Strack a atras atențiunea lumii asupra acestor ruine, pe care apoi societatea arheologică din Atena după o muncă continuă de mai mulți ani în 1877 le-a descoperit de tot.

Când priviam la ruinele de mare însemnătate în istoria culturală, me aflam, că memoria dând aripă fantasiei, aceasta aleargă în trecutul îndepărtat, — în acel trecut, când în acest loc zăcea leagănul artei ce poartă numele de dramă, și reconstruind teatrul mi se părea, că ved înaintea ochilor mei suflându-se figurele clasice, care odinioară împodobiau acest loc, pe care figurile în parte le cunoșeam de pe statuele ce vedusem în diferite muzee; mi se părea, că aud limba armonioasă și farmecătoare alui Sophokles, limba care cucerind și îndulcind poporul, acela cu însuflețire venia la templul poeziei și al artei.

Înainte de ce ne-am ocupat cu descrierea teatrului zidit de Dionysos, făcând aci o digresiune, să ne ocupăm de dezvoltarea dramei grecești.

Drama greacă s'a dezvoltat din diferite feluri de poezii ocazionale, de conținut religios, ce se cântau la festivități pentru preamărirea zeităților Grecilor. Din cultul zeilor greci s'a dezvoltat deci drama. Mai însemnat era cultul ce se făcea zeului Dionysos la diferite sărbători. Cu aceasta ocaziune se cântau ditirambi. Ditirambul era la început o poezie epică, ce se cânta la sărbătoarea lui Dionysos, în care se povestiau faptele, suferințele, soarta și peripețiile vieții lui. Motivul psihologic al acestor fel de petreceri nu e altul decât că Grecii deplângând soarta zeului căduț jertfa puterii necruțătoare a naturii, își deplângeau în suflet și pe a lor proprie. S'a considerat adecă soarta lui Bacchus analoagă sorții vieții omului, care și ea stă sub mâna riguroasă a naturii și a sorții, puterile mari, care schimbă și prefac toate. Caracterul ditirambelor era de natură pasionată și — după cum era ținut zeul Bacchus — exprimau acuș bucurie și veselie, acuș plângere plină de durere adâncă.

Cântările festive de la bachanale erau executate ca oricând cântare religioasă festivă, de întregul personajii participător din bărbați și femei, care încungiu-rau altarul lui Bacchus cântând și jucând. Mai era lăsat și obiceiul de a se schimonosi la față și îmbrăcăminte, de ași pune masce și de a se îmbrăca cântăreții în piei de ieși, spre a se imita astfel Satirii și Menadele, soții lui Bacchus. Și acest obicei era lăsat în deosebire la Ionii și la sărbătorile aranjate în provincie*.²

¹ Notez, că pentru numirea cetății „Acropolis“ în unele locuri am folosit termenul „Acropolea“ usitat de scriitorii români.

² Dr. Iosif Blaga. Teoria Dramei. pag. 288.

Fiind că ditirambi lirici cântați în onoarea zeului Dionysos enarați aci fapte vesele, aci dureroase, după cum se referiau la Dionysos cel vesel sau la cel serios plin de suferințe; acești ditirambi formează baza dramei; din cântările triste executate, cu ocaziunea sărbătorilor de iarnă alui Dionysos numite Lenaia, de corul satirilor îmbrăcați în piele de capră — își trage originea primă și cea mai ideală specie a dramei — tragedia (τραγῳδία — τῆρ ᾠδῆρ — cântare); iar din cântările vesele executate cu ocaziunea storsului pe sate, în sărbătorile mai mici aranjate tot în onoarea lui Dionysos, când cântă procesiunea solemnă așa numită Komos, se derivă Komoedia (din Κῶμος și ᾠδῆρ).

În fruntea corului era dirigentul numit choregos (χορευτής), mai târziu conducătorul izolându-se de grupa corului, în pauză, adecă când se întrerupea cântarea după piedestalul altarului preda fapte și peripeții din viața lui Dionysos, prin aceasta cultul liric de până acioalea primește elemente epice; tot mai târziu conducătorul nu vorbește mai mult cu corul, ci se pun două persoane pe scenă și astfel reprezentarea are formă de dialog, ceea-ce corespunde pe deplin artei dramatice. Astfel s'a născut și dezvoltat drama greacă.

Se poate, că unii dintre stimații cetitorii nu vor fi avut ocaziune să cetească vre-un op ce cuprinde tractate despre arta teatrală, prin urmare nici nu și-au putut forma ideă despre aceea, că cum și în ce mod și-a luat teatrul forma ce o are și astăzi; drept ce își ia voie a face aci în câteva linimente istoricul dezvoltării teatrului până ce a ajuns la forma ce o are în prezent.

Dezvoltarea cultului lui Dionysos și nu altă a dat forma teatrului nostru de azi. De sine se înțelege, că poporul grecesc, care de la natură era înzestrat cu sentiment poetic și artistic, a trebuit să ajungă odată la epoca, în care ditirambi lirici și dansurile executate cu ocaziunea sărbătorilor lui Dionysos pentru forma lor artistică să fie predate de persoane destinate și pregătite la aceasta, iar poporul stând în giur de cor și dansatori numai ca spectator să ia parte la sărbătoare. Și așa, de locul unde stăteau spectatorii numai decât s'a despărțit locul pentru dansatori și orchestra (ὀρχήστρα), cu altarul lui Dionysos în mijloc (θυσιαστήριον), în giurul căruia se execută dansul. Când apoi dialogul dintre dirigentul corului și teatralist tot mai mult animă cultul, de sine se înțelege, că teatralistul a trebuit să ia loc pe o extradă mai înaltă, numită logeion, iar publicul ca să poată vedea în față persoanele ce aveau rol și să le poată cât mai bine auzi, a trebuit să se grupeze în formă de semicerc; cât pentru cei din dărăt a trebuit să zidească stativă gradat elevată. Așa și-a luat cu încetul locul pentru spectatorii adecă teatrul (θέατρον) forma sa de semicerc și tot astfel s'a format cele trei părți principale ale teatrului: locul pentru spectatorii (adecă teatrul), locul pentru dansatori și scena (bina), care toate la oaltă, împrumutând numirea de la cea mai mare parte constitutivă, se numesc teatru. Partea din mijloc, orchestra în teatrele moderne servesc de loc pentru musică; până ce în teatrul grec era un factor mult mai însemnat.

Teatrul la grecii la început nu era ceva loc pentru petreceri și distrageri profane, ci era un loc unde se adună poporul, ca în mod cât se poate mai solemn să sărbătorească zilele destinate cultului zeului Dionysos, unde se afla altarul acestuia, pe care la începutul fiecărei reprezentațiuni aduceau jertfa indati-

nată. Preotul lui Dionysos avea cel mai de frunte loc în teatru.

Reprentațiunii se arangiau în teatru numai cu ocasiunea celor două sărbători alui Dionysos dintre cari una — Lenaia, se ținea iarna cu începutul lui februarie, cealaltă — Dionysia cu începutul lunei lui april. Ambele țineau mai multe zile, dintre cari numai cele trei din urmă erau pentru teatru, formând reprezentațiunea din teatru punctul culminant al sărbătoarei. Repreentațiunile nu se țineau sara, ca în timpul de ață, ci se începeau cu răsăritul soarelui, când poporul năvălia spre teatru, unde cei mai mulți nemâncați și nebeuți, iar alții cu merindea a mână petreceau ziua întreagă în arșița soarelui, delectându-se în predarea artistică a pieselor clasice.

Să ne ocupăm acum mai în detaș de ruinele teatrului din Cestione, așa cum sunt acele astăzi: Înainte de toate admirăm dimensiunile colosale. În față cu zidirea destinată pentru scenă din două părți se extinde câte un mur până sus pe Acropolis, având forma unui semicerc, așa, că la locul incungiurat de acești doi pereți — care formă partea cea mai mare constitutivă a teatrului — numai prin partea din jos pe lângă scenă era intrare. Aici, unde erau două intrări, primia controlorii biletele de metal provădute cu inscripțiune. Prețul unui bilet era 2 obolos (cam 13 cr.) Pentru cei de tot săraci era provădut în lege, ca să aibă intrare grătită în teatru.

Locul destinat pentru spectatori sau teatrul în înțelesul strins al cuvântului, se extindea în forma de un semicerc grandios pe coasta din partea sudică a Acropolei. Aici se află un număr considerabil de șiruri cu locuri de ședut (subsellia) parte zidite parte tăiate în stâncă, toate de forma semicercului. Erau aici locuri pentru 30.000 de persoane.

Comunicațiunea printre șirurile aceste se făcea pe scări și aceste cu trepte cioplite în stâncă, cari distribuiau semicercul cel mare al teatrului în părți de forma icului (*κρηκίς*); se pot vedea 14 scări de acestea. Dintre șirurile cu scaune de piatră am putut număra 32. E de notat, că de și între locurile din teatru nu era nici o deosebire, totuși notabilitățile politice și cetățenești aveau loc separat în teatru, în șirul prim (*προεδρία*). Șirul acesta consta din 67 scaune de distincțiune, toate cioplite din marmoră albă, cari în mare parte se pot vedea și astăzi. În mijlocul acestui șir se află cel mai pompos și mai mare scaun, numit thronos, care poartă inscripțiunea: „Jereos Dionyseos Eleuthereus“, adică a preotului lui Dionysos Eleuthereus“. Acest thronos, atât prin mărime cât și prin ornamentele de anaglife se deosebește de toate celelalte scaune din șirul prim.

Din inscripțiunile scaunelor de distincțiune se poate vedea, că cu astfel de locuri au fost distinși preoții, officianții de cult, archonții (archontos eponymos, arch. basileos scl.), beluducii și legații țerilor străine.

Mult a contribuit la ornamentul teatrului columnele de metal și de marmoră, cari reprezenta pe bărbații binemeriți față de patrie și națiune. Într-altele erau aședate aici statuetele celor trei renumiți scriitori tragici: Sophocles, Aischilos și Euripides; lângă aceste a scriit rului de comedii — Menandros, și precum ne spune Pausanias, la cele două capete a șirului prim stăteau statuetele de bronz alui Miltiades și Themistokles.

Pe un nivel cu șirul prim de scaune deja descris, era a doua parte principală a teatrului numită Orchestra, care era de forma unei potcoave, având în partea sudică perețele scund al scenei numit Hiposke-

nion. Spațiul acesta pe timpul lui Lykurgos era despărțit de către locul pentru spectatori prin un mic canal deschis, în care se scurgea apa ce venia de pe coastă, pe care erau aședate scaunele pentru public. Și fiind că prin unele și aceleași uși se făcea intrarea atât în orchestră, cât și la locul destinat pentru public, de sine se înțelege, că trecerea la scaune peste canalul amintit era ajutată prin lespezi de marmoră. Cât despre altarul deului Dionysos numit thymele, din care ață nimic nu se află, se dă cu socoteală, că numai în mijlocul orchestrei a putut fi aședat.

A treia parte a teatrului a fost skéné, sau zidirea scenei (bina); din aceasta a rămas mai puține urme, așa că, dacă n'am avut ață descrierea teatrului grecesc la scriitorul roman Vitruvius din epoca lui August, abia ne-am putut forma ideea despre aceea, că cum a fost scena aceluși teatru. Imediat lângă orchestră era zidirea scenei, care la ambele laturi se extindea peste marginile acesteia. La două capete a zidirei ce stă în față cu teatrul se înălță două aripi a acesteia, și între aceste era scena acoperită, care din trei părți era incungiurată cu pereți înalți, și în partea dinainte totdeauna era deschisă, fiind că pânza, ce ață se numește cortină, la Greci de loc nu era în us. Perețele din dărătul binei se numia skéné (șatră sau colibă), iar pereții de două laturi: paraskenia, însași scena se chemă proskenion.

Skéné în înțelesul strict al cuvântului nu era alta, decât un perete ornat cu columne, statue și anaglife, care reprezintă frontispiciul unui palat cu ridicătură și avea trei uși spre bină. Paraskenia, care era de două laturi a scenei, servia ca loc de întreținere teatraliștilor, întru cât aceștia conform rolului cel aveau, de multe ori trebuia să apară pe bină nu din dărăt, ci din una din cele două laturi.

Scena în teatrul grec era de formă pătrată, lungă de 20 metri și cu 8—10 urme era mai înaltă ca orchestra, de care era despărțită printr'un perete scund numit hiposkenion. La mijlocul acestui perete o scară de 4—6 trepte conducea de pe orchestră pe bină. Dintre ruinele scenei perețele acesta, adică hiposkenion mai sustă în parte și ață și e ornat cu figuri anaglife, cari reprezintă nașcerea lui Dionysos și câțiva Sileni.

Dacă la celelalte până aci ne vom mai imagina decorațiunea simplă a scenei, culisele dinaintea peretilor laterali și a celui din dărăt, apoi la aceste vom adăuga mașinariile cu cari făceau, că aci cutareva dintre deși (deus ex machina) aci vre-un demon din infern ori alte spirite și umbre să apară și dispară: atunci vom avea o palidă icoană a teatrului ruinat alui Dionysos din Atena.

TEODOR BULC

Un clovn dădea spectacole cu doi căței. Cineva își exprimă uimirea asupra memoriei cu care părea înzestrat cănele cel mare.

— O ho!.. să veți pe cel mic!.. se grăbi să dică clovnul; de câte ori vrea să nu uite ceva, își face un nod la coadă.

La un joc de cărți.

— Ai măsluit cărțile!

— Domnule!

— Pot să dovedesc.

— Domnule!

— Împărțim sau spun tot...

Noaptea.

*Încet, din adâncime oarbă, — clopot
Al unei vechi biserici, falnic plânge...
Treptat în largul negrei nopți se stinge
Cum la 'ncetat de vânt al sălcii șopot. —*

*Ca prooroc din alte vremi o cobe
Adulmecă vieți spre vecinicie.
Și luna pătrundând cu silnicie
Dă lumii frea misticei Niobe.*

Bruxelles.

C. BOUR.

Alăptarea.

Multe neajunsuri are educația de așî, dar cel mai mare și mai dăunător speciei umane e lipsa de analiză și spirit științific, când e vorba de corp și funcțiunile lui. Un mare filosof a zis: dacă, peste câteva sute ori miî de ani, s'ar găsi programele noastre școlare, s'ar crede că erau menite pentru educația unor secte de călugări, întru atât nu se găsește în ele nimic despre frageda vîrstă a copilăriei, despre cunoștințele trebuitoare unui viitor tată și unei viitoare mumă.

În lume domnește un fel de pruderie reu înțeleasă din care urmează o sumedenie de nenorociri. Se crede necuviincios a discuta și decî a studia. Aceasta-i o simplă fațarnicie, căci spiritele stricate vor găsi prilej de glume proaste într'un nenorocit dicționar cât și într'o carte de știință, ori într'o genială statuie. Așî știința a cucerit și are dreptul de a pătrunde toate tainele vieții fără a ne înjosi ori a se înjosi. S'a dovedit că nici copiii de șese ani nu mai cred că frății lor mici au fost aduși de o barză, ori cum spun francezii găsiți pe varză, și că mult mai mare dragoste simt copilașii pentru mamă, când li se spune că denși au fost purtați în pînțece cu atâtea suferinți, și născuți în dureri grozave, fiindu-i chiar viața în primejdie.

Dacă se poate pîn' la un punct spune adevărul unor copii mici, cu atât mai mult trebuie arătate adevărurile științifice fetelor, cari peste câțiva ani vor fi soții și mame.

Am spus acestea, fiind că în articolul de față avem de gînd să analizăm chestia alăptării materne din punct de vedere fiziologic mai adînc decît s'a făcut pîn' acum. S'a spus de atâtea ori că alăptarea se impune ori cărei femeii mame îndată ce doctorul n'o oprește.

Alăptarea e funcție normală, o urmare firească, iar neîmplinirea ei e dăunătoare pruncului și neînchipuit de stricătoare sănătății mamei. Ori ce doctor și ori ce om, care a studiat științele naturale și decî are noțiunî despre funcțiunile organelor, evoluția și conexitatea dintre ele, va afirmă, fără multă discuție, că alăptarea se impune ori-cărei femeii, afară de puține excepții.

Să analizăm chestia fără părtinire și nici făcînd paradă de fraseologie, ci din punct de vedere fiziologic.

Funcțiunea alăptării e atât de însemnată în grupul celor mai superioare animale, încît după ea s'a dat și numirea grupului mamifere. Această funcțiune a fost atât de însemnată în lupta pentru traiu, încît mulțumită ei, animalele din această grupă au ajuns a fi cele mai superioare dintre viețuitoare. Singur acest fapt ar fi de-ajuns spre a convinge, pe cine vrea să cugete, că nealăptarea și decî neîmplinirea unei funcții atât de vechi în seria mamiferelor e nenormală și decî fatal dăunătoare.

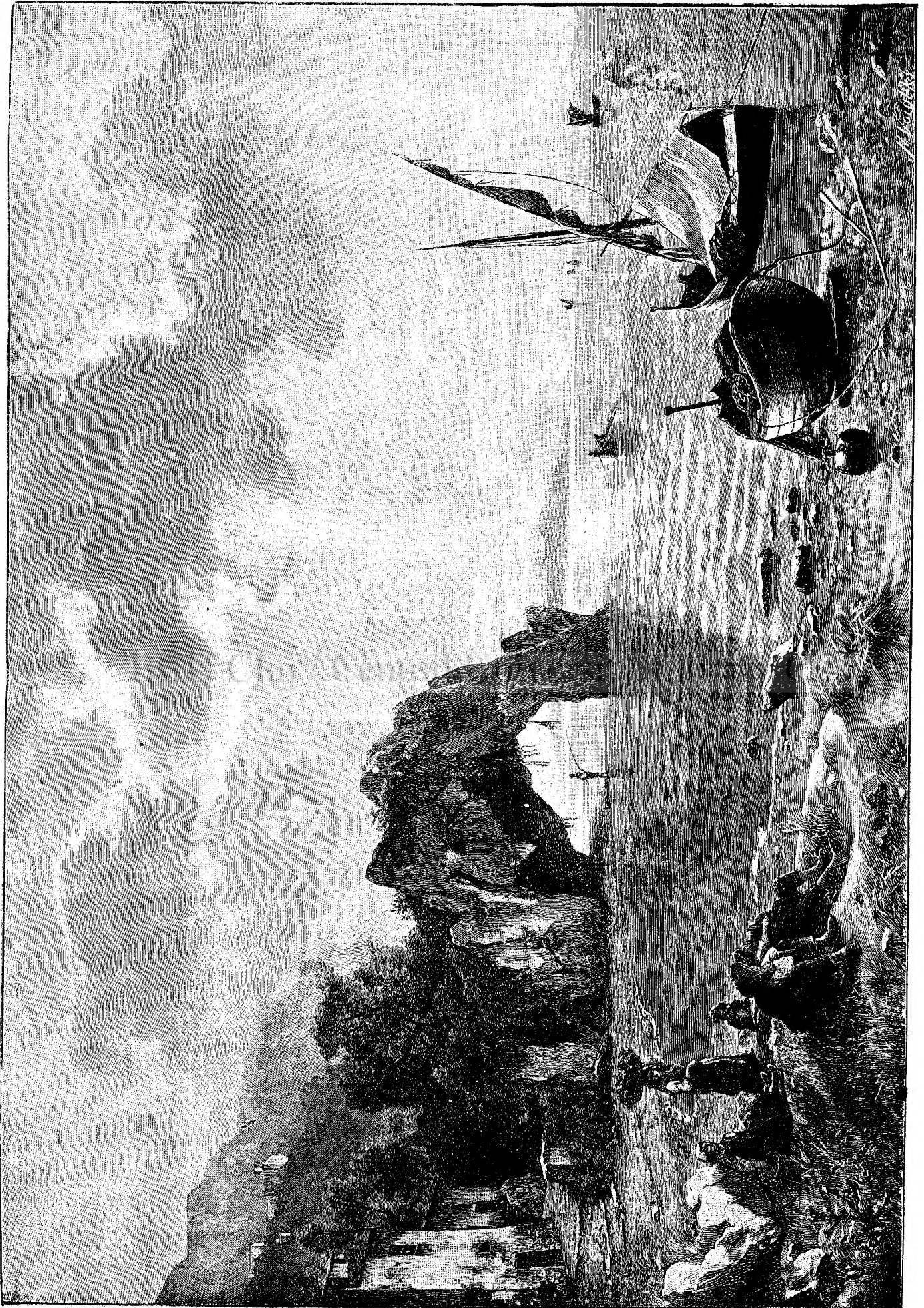
Din cele dintîi luni ale zămislirei, mamele încep să se pregătească pentru secreția viitoare a laptelui trebuitor noului născut. Doctorii spun că mijlocul cel mai bun de cunoaștere a sarcinei e starea mamelelor, întru atât e de mare conexitatea cu ele a mitrei și a ovarelor. Îndată după nașcerea pruncului, fluxul de sânge care venia la mitră și prin placenta servia la creșterea pruncului, aproape în total își ia calea spre mamele spre a hrăni glandulele și a face din ele laptele trebuitor noului născut. Și atât de minunată e organizația acestui întreg aparat, încît secreția laptelui are o compoziție anumită pentru vîrsta copilului; chiar mai mult, s'au văduț copii cari nu pot suferi laptele altei femeii decît muma lor. Lucrul de altfel se explică: Pruncul în pînțecele mamei face parte din organismul ei, iar în primele zile după naștere, funcțiile noului născut sînt încă atât de slabe, și păstrează o colosală conexitate cu unele funcții ale mamei din sinul căreia s'a deslipit. Iar legea alăptării explică de ce laptele mamei e mai prielnic, decît laptele altei femeii sau a altui animal.

Cînd inse mama nu alăptează, se întîmplă o întreagă anomalie în circulație; organele nu știu de modă, de convenții sociale, ori de lipsă de curaj de a împlini o datorie, pe care natura ne-a impus-o sub pedeapsa de-a nu fi. De aceea, cu toate medicamentele, cu toate bandajele, laptele vine cu furie, sângele circulează puternic în aceste glandule și inconștient cere să îplinească o funcție pe care o sevrîșește de sute de miî de ani. De aici urmează umflarea mamelelor, dese ori abcese de o mie de ori mai dureroase decît ênsă-și nașcerea, vestitele friguri de lapte și nu rare ori complicații la mitră. Lucrul nu-i de mirat, fiind că voim să împiedicăm o funcție în toial desvoltării și, după cum avortul e mai primejdios decît nașcerea normală, tot astfel și nealăptarea e primejdioasă, fiind că se oprește funcția unor organe înainte de a-și fi sevrîșit ciclul evoluției sale.

Și încă de ar fi numai atîta, dar sînt alte urmări mult mai îngrozitoare. Întîia urmare și pedeapsă fatală a nelăptării sînt sarcinele prea dese. Din luna întîia sau a doua femeia riscă să remăe iar însărcinată; lucru ce-i ruinează sănătatea mult mai mult decît alăptarea, prin faptul că slăbește mitră, care ar fi avut un repaus de un an doi, dacă femeia alăptă. De aci avorturi provocate ori neprovocate, însoțite de boli de mitră, ruinaarea sănătății, pierderea frumuseții și a farmecului femeii înainte de vreme, și pe urmă tot lanțul de drame familiare.

Ar obiectă cineva: se întîmplă însărcinări chiar alăptînd. Se întîmplă, dar e o stare anormală provenită din anemie și slăbiciunea femeii, cauzată de atâtea și atâtea pricinî, ca lipsă de muncă fizică, nopți nedormite, corsetul purtat de la deuce ani, abuzul de bomboane și prăjituri, etc.

Apoi chiar cînd nu sînt sarcinele dese, sînt alte urmări tot atât de grave pentru femeie. Astfel explică

D I N I N S U L A C A P R I .

unii că isteria se datorește în mare parte nelăptărei și funcționării aproape continuă a unor organe care sunt deprinse în cursul evoluției de a avea repaos îndelungat. Și iată cum: numai în timp de alăptare mitra și ovarele au repaus complet și deci pot repara oboșelele colosale ce au avut în timpul funcționării. Fisiologia a dovedit că activitatea aproape continuă a unor organe aduce surmenare, boale, slăbire și chiar moarte. Funcționarea continuă a ovarelor și a mitrei, precum și greaua și însemnata lor slujbă, cer un repaos mult mai îndelungat. Cred deci că nu-i nevoie de noi argumente spre a convinge că repausul complet îl pot avea mitra și ovarele numai în vremea alăptărei. Charcot și alți specialiști au constatat, că multe cazuri de isterie sunt datorite unor iritări neîntrerupte ale ovarelor și ale mitrei.

Iată deci pe scurt urmările nealăptărei: sarcini prea dese, de unde avorturi, boli de mitră, slăbire a organismului, îmbătrânire prea timpurie, drame familiare, iar încoronarea tuturor, o așiftare a sistemului nervos, care explică în mare parte boalele nervoase de la femeie claselor mijlocii și de sus. Nasce întrebarea pentru ce toate aceste rele, pentru ce când e atât de dăunătoare organismului, abaterea de la cea mai sfântă datorie de mamă? Pentru ce primele și dragălașele priviri de mulțumire ale copilului, de care poate nu vom mai avea parte când va fi mare, să fie aruncate unei străine? De ce să ne lipsim de farmecul de a-l strânge la sânul nostru dătător de viață, căci farmec nu mai poate fi a-ți strânge copilul la un sân sterp? Se poate să nu mai fie mamă geloasă, când vede cu câtă dragoste și mulțumire privește copilul în ochii mamei adoptive?

Nici odată nu voi crede de-o potrivă de mare dragoste cumpătată și drămuluită a mamei care-și aruncă la sânul altei femei copilul, fără motiv binecuvântat, cu a femeii care nesocotește ori ce jertfă față de mulțumirea sufletească de a alăpta singură.

Credeți, iubite celitoare, mi-a fost mult mai lesne să infrunt obișnuita pruderie și să scriu despre o chestie atât de gingașă, dar mi-i foarte greu să spun de ce multe dintre noi femeile nu voim să alăptăm. Cu părere de rău și cu jale va trebui să arăt pricinile care împing pe multe femei să nu alăpteze.

Înteu, e tirănia modei însoțită de veșnica vanitate. Doamnele din societatea înaltă nu alăptează, poate multe la început din pricina unui organism slab și plăpând. Dar a fost de ajuns să se creeze un curent de modă, că ori ce femeie care vrea să arate că face parte din elita socială nu trebuie să-și ia acest rol de doică. De aici moda s'a întins cu iuțea fulgerului la clasele mijlocii. Lipsa de educație științifică e foarte prielnică să poată prinde moda. Și adesea familii modeste rup de la gură spre a ține doică ca să fie de modă. Femeia, încă înainte de a naște, se ceartă cu soțul și-i spune: „că dânsa nu-i cismăriță să alăpteze singură, și dacă i-a trebuit copii, să facă bine și să-i tocmească doică“. Ei bine, asemenea argumente sunt mai pe jos de demnitatea cugetărei omenești.

Dacă s'ar face o statistică, s'ar vedea că femeile cele mai multe nu alăptează din pricină de modă, nu din slăbiciune organică, iar că la multe din aceste din urmă slăbiciunea e venită din pricina deselor sarcinilor și deci a nealăptărei. Alt motiv mai omeneșc, pe care îl aduc unele mame, e slăbirea ce-o simt în vremea alăptărei. Aici vom răspunde că am văzut adesea-ori mame slabe, care în vremea alăptărei se îndreptau din

pricina că aparatul digestiv funcționează mult mai bine. Mai mult, sunt exemple de femei bolnave de nervi, care sunt mai sănătoase când alăptează.

Altele aduc ca motiv robia la care le-ar condamna alăptarea. Aceasta înseamnă se poate înlătură prin luarea unui ajutor, care-i mai lesne de găsit decât o doică. Cred înseamnă că nu se poate mai mare tirănie decât tirănia doicei. Altele aduc ca obiecție că li se strică frumusețea sinului. Argument simplist, de oare-ce frumusețea sinului va fi mai curând stricată prin umflare și abscese, iar la urma urmei, vremea iarăși e distrugătoare de frumusețe; și nu-i oare nedemn de morală femeii să menească frumusețea sinului ei numai aprinderei de poftă și nu împlinirii celei mai sfinte datorii de mamă? Ori-câte argumente ar căuta să aducă cei ce sunt contra alăptărei materne, nu vor putea dovedi că nu e o chestie artificială, dăunătoare și mamei și copilului darea copiilor la doică. Nealăptarea ajunsă ați la modă e o anomalie ca multe altele, dar să nădăjduim că și aici cu vremea știința cu razele-i luminoase, va înfrânge greșalele aduse de demonul modei, acest Mifisto modern al omenirii.

SOFIA NĂDEJDE.

Poesii populare.

Din comuna Șard (comitatul Albei-Inferioare.)

Grunză verde, verde, verde,
Om la om trage nădejde;
Numa io și cu badea,
Nu ne tragem nădejdea,
Că nădejdea de la mine
I ca sirma de supțire,
Ca sirma din bolta noave,
Cum o ței se rupe 'n doave,
Ca sirma din bolta vechie
Cum o ței se rupe 'n șapte.

Cărărușă printre holde,
Dragu mi-i numele Gheorghe,
Cărărușă tună 'n sat,
Drag mi-a fost și l-am lăsat;
Cărărușă tună 'n rit,
Drag mi-o fost și l-am urit.

Nu ești mândră vrednică,
Să tuț în biserică,
Nici la popa să te uiți
Nici crucea s'o sârui,
Că crucea popii-i sfințită,
Da tu mândră ești urită.

Spune-mi, bade, vii nu vii,
De nu, nu mă 'ncelui,
Că 'nceluită-s bogăt,
Me tot uit și nu te ved.

Di țigane, di drăguț,
Poarte-te dracu desculț,
Pin grădina cu urzici,
Ca la fete să le dăci.

SALON.

Voci de presă despre adunarea din Seliște.

Splendida adunare generală din Seliște a Societății pentru fond de teatru român, care atât din punct de vedere moral cât și material a avut un succes covârșitor și a electricizat pe toți cei de față, — a fost apreciată de toată presa noastră cu cea mai mare căldură.

Reproducem mai la vale niște extrase din aceste aprecieri, menite totodată a întregi informațiunile noastre din nr. trecut, scrise în fuga condeiului :

Gazeta Transilvaniei.

Dilele de la Seliște. *Primirea și ședința primă.* Serbările adunării generale a „Societății pentru fond de teatru român“ decurg splendid. Sâmbătă sara la 7 ore a sosit comitetul, constător din dnl Iosif Vulcan, Virgil Onițiu, I. Mișu și G. Dima. Primirea a fost grandioasă. Toată comuna Seliște era adunată în piața mare; copiii de școală formați spalir. În mijloc primarul comunei salută de binevenire pe președinte și comitet în numele comunel. Urale nesfârșite. Musica intonează imnul național. La sara de cunoștință multă lume. Mare animație. Duminecă dimineața, după serviciul divin, la care a asistat și comitetul, o deputațiune din popor invită pe președinte să deschidă adunarea generală. Sala cea mare a școlii e splendid decorată și plină de lume. Președintele Vulcan ține un admirabil discurs de deschidere, plin de avânt poetic și sentiment național. Discursul emoționează publicul până la lacrimi. Răspunde în numele Seliștenilor protopretorul Drăghici în cuvinte calde și alese. — Din partea „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ salută Zaharie Boiu. Răspunde Vulcan. După ședința, comitetul face vizite la fruntași. Stradele pline de lume, mai cu seamă de popor, toți în haine de sărbătoare. Festivitățile pretutindeni cu succes moral și material perfect.

Banchetul Duminecă, ziua primă, la 2 ore a fost banchetul festiv în pavilionul elvețian, splendid și cu gust decorat cu cetină verde. La 7 rânduri de mese lungi ședeau cei 220 participanți, după ce peste 100 persoane nu au putut lua parte în lipsa de loc. Publicul este compus din oaspeți din Banat, România, apoi din părțile apusene ale Ardealului, din Sibiu și comitat, și din fruntașii bravilor Selișteni. La masă servesc bucatele 20 de fete tinere din Seliște, îmbrăcate în admirabilul costum național seliștenesc. Prezența lor face feeric tabloul, iar dispoziția oaspeților este la culme, mai cu seamă că o tarafă bună de lăutar și bucatele excelente contribuie puternic la potențarea ei.

Expozițiunea și confecționarea pachioalelor. După terminarea banchetului, oaspeții pleacă în corpore la școală, ca să viziteze expozițiunea de lucrări de mână ale harnicelor femeii române din Seliște. O sală spațioasă abia poate să încapă mulțimea celor mai dragă-

lașe obiecte, cari își datoresc existența neintrecutei abilități a mânilor harnice ale femeii române. Ștergare, mese de culine, fețe de mese, fețe de perine, dăsași, traiste, învelitoare, cămăși și iie, pachioale, pălării, țundre, pieptare și cojoace, cârpe de mire și fel de fel de țesături, chindisituri și broderii de o rară frumusețe. . . Dar cine ar pute să înșire toată minunația de muncă ce o produce femeia română din Seliște? Noi bărbații suntem lipsiți de condițiile apercetive necesare pentru de-a pute aprecia după merit aceste lesaure. Adevărații aprețiatori au fost și de astă-dată damele române, cari nu putem să admire în deajuns bogăția și frumoșea motivelor românești în cusători, fineța și greutatea de executare a pieselor expuse. Dar toți câți am cercetat această expoziție, și mai cu seamă noi bărbații când am eșit de-acolo, am înțeles și am simțit un lucru : că femeia română este pavăza cea mai puternică a tradiției și existenței noastre naționale, că în hărnicia ei fără de seamă rezidă toate virtuțile noastre, ca popor. Eșind de la expoziție, comitetul și o parte a publicului a mers în casa țerancelor Ana și Paraschiva Milea, primele și singurele țesătoare de pachioale în Seliște. Pachiolul este un voal de mătase de-o suptirime și finețe de paiangen, care servește la ocazii festive, legat într'un mod particular, simplu și fermecător de frumos, drept podoabă de cap a frumoaselor Seliștene. Ana și Paraschiva Milea după multe greutateți, nu cu puțină cheltuială și cu mare istețime, au aflat secretul artei de-a țese aceste mătăsării fine de la singurul atelier de acest fel, ce se află până acum numai într'o singură casă în Sibiu. Astfel ele au meritul de-a fi încetățenit în Seliște un ram de industrie foarte artistic și rentabil, făcând ca sutele și miile de florini ai Selișcencelor, cari se cheltuiesc pe pachioale în fiecare an, să rămână aici în Seliște și în mâni românești. În fața oaspeților harnicele surori țeseau mătasa străvechie, servind cu toate explicările necesare. Un pachiol gata costă 5—8 fl. Prețul variază după numărul firelor de aur întrețesute. O țesătoare confecționează în genere câte un pachiol pe zi. Conducătoarea atelierului, harnica femeie Paraschiva Milea, mulțămind oaspeților pentru onoarea ce i-au făcut, a oferit din indemnul inimii sale calde drept suvenir câte un pachiol confecționat de dânsa doamnelor președintelui Iosif Vulcan și a vice-președintelui Virgil Onițiu, de bună seamă una dintre cele mai frumoase semne de atențiune, de cari atât de bogată a fost adunarea generală din acest an în Seliște.

Concert și teatru. Dans. Sara la 8 ceasuri pavilionul „helvețian“, în care fusese banchetul, era schimbat în sală de concert. Fiecare locșor era ocupat de lume, om lângă om într'o desime impenetrabilă ocupă spațioasa sală, erau vre-o 400—500 persoane în sală, și alte vre-o 300 persoane în giurul pavilionului, cari regretau zadarnic, că pavilionul nu-i mai poate încăpe.

Cortina se ridică. O priveliște feerică se desfășură înaintea ochilor publicului. La lumina albă de acetilen, un cor mândru de 50 persoane, toate îmbrăcate în elegantul costum național seliștenesc, având în față pe dragălașele fice ale Seliștei, iar în rândurile din fund pe robuștii Selișteni, — farmecă privirile publicului adunat. Corul dirigeat de mâna dibace a tinerului învățator Iuliu Crișan a cântat peste toate așteptările de frumos. E greu să spu, ce a plăcut mai mult din punctele acestui concert. Mi se pare înse, că nu greșesc, dacă afirm, că coroana concertului, atât ca compoziție, cât și ca executare a fost piesa dragă-

lașă și de o fineță rară a dlui G. Dima „Nu-î dreptate nu-î”, care la insistența sgomotoasă a publicului a trebuit repetată. După concert s'a dat piesa plină de haz „Idil la țară”. Reprezentația aceasta de diletanți a fost una dintre cele mai reușite din câte am văzut. După reprezentația teatrală s'a început jocul cu o horă, dar ce horă! Eră o horă mare și mândră, cum numai la Seliște o poți vedea! La cadrulă au dansat... nu știu câte părechi... eră imposibil să le numeri, dar ve pot spune, că au fost foarte-foarte multe și nespuse de animate. Deul Hymen plană de-asupra fericitelor cete!

Ședința a doua. O impresie plăcută face buchetul frumos de dame, cari în numer neobiceiuit de mare și cu mult interes ocupă primele rânduri de scaune. După densele vin domni și la urmă poporul. Sala e plină. (Cele petrecute în ședința sunt relevate în procesul verbal din nr. trecut al revistei noastre. Red.) După ce se ia dispozițiunile de verificare a procesului verbal, se ridică dl Iosif Vulcan și cu cuvinte pline de cea mai profundă emoțiune aruncă o privire scurtă peste festivitățile adunării ce acum se încheie, scoate la iveală seria bogată de momente înălțătoare, de entuziasm, de intimă iubire frățească și de adevărată ospitalitate românească, cu care bravi Selișteni au întimpinat Societatea pentru fond de teatru român. Îi servește spre cea mai mare plăcere de a pute constată, că adunarea din Seliște a fost dintre toate adunările acestei Societăți de la 1870 încoace cea mai strălucită și cea mai succasă atât din punct de vedere moral, cât și material. Mulțameșce din inimă iubitorilor Selișteni și neobositului comitet arangiator pentru acest măreț rezultat și declară această adunare, a cărei amintire va rămâne neștearsă în sufletele noastre, de încheiată. În numele Seliștenilor răspunde dl medic cercual dr. Nicolae Calefariu, mulțumind comitetului pentru onoarea, ce i-a făcut comunei Seliște prin ținerea adunării aci, și asigură pe president și comitet de neclintitul sprigin al publicului din Seliște și giur în lupta culturală națională, ce o desvoaltă. Mulțumind în special dlui president pentru înțeleapta și obositoarea conducere a adunării, invită publicul să urreze un întreit „Să trăiască!” la adresa dlui president Iosif Vulcan. Publicul erumpe în strigăte entusiaste și cu aceasta partea oficială a adunării se încheie.

Petrecerea populară. Pe la 3 ore d. a. un număr mare de domni, dame, bărbați, femei și fete din popor stătea adunați în piața mare în frunte cu muzica și cu cei nouă junii călușeri îmbrăcați în admirabilul nostru costum național, încinși cu brăne largi tricolore, cu căciuli împănate, în opinci și cu zurgălaie la picioare. În curând apărură și membrii comitetului împreună cu doamnele lor, iar doamnele erau îmbrăcate în elegantul costum național al Selișcencilor. Convoiu se pornește cu muzica în frunte, urmează călușerii, apoi membrii comitetului cu doamnele lor și alătura cu ei tot publicul de domni și doamne, iar la urmă poporul. După un marș de 15 minute convoiul pitoresc, compus din vre-o 500 persoane, ajunse la platonul admirabil de la „Netedu”, unde îi mai aștepta încă vre-o câteva sute de persoane, mai cu seamă femei și fete îmbrăcate în neîntrecutul costum seliștenc. Petrecerea se începe cu o horă mare, iar publicul nedansator se postează pe admirabilul amfi-teatru de coline verzi din giurul locului de dans și urmărește cu priviri vesele hora mândră din mijloc. Eră un tablou de-o frumusețe clasică, să vezi această lume de popor românesc, în mijlocul splendoarei de verdeață a

colinelor și a pădurei din apropiere. După horă veniră la rând călușerii, jucând jocurile noastre istorice „Călușerul” și „Bătuta”. Urmă apoi „Ardeleana” și jocul de predilecție al frumoaselor Selișcenc: „Învêrtita”. Veselia eră la culme. Înse pe la 5 ore petrecerea s'a spart, prin o ploaie strașnică.

Tribuna.

Adunarea teatrului național. Frumoasa Seliște e mândră, și noi cu toții trebuie să fim mândri de ea. E mândră, pentru că în sfârșit o mare societate românească a ales-o ca centru al adunării sale; și suntem mândri, că Seliștea s'a achitat și de astă-dată cu onoare de sarcina onorifică ce a primit asupra sa. Nu eră îndoială, că adunarea de la Seliște va succede bine, căci Seliștenii au dat deja multe și strălucite dovezi despre capabilitatea și priceperea lor. Dar reușita faptică, ce trebuie să o constătam a întrecut toate închipuirile optimiste. Seliștea a făcut adunării teatrului național o primire călduroasă, frățească, românească, și astfel s'a înșiruit cu demnitate lângă frumoasele adunări ce Societatea pentru fondul unui teatru național a ținut de-arândul câțiva ani din urmă. A dat acestei Societăți idealiste aprobarea sa, competență, care de sigur îi va câștiga multe simpatii înaintea marelui public românesc. Din partea sa Seliștea a arătat de nou, de ce forță morală și materială dispune ea, și ne-a convins de nou, de ce progres repede e capabil poporul românesc acolo, unde are fruntași conșcii și harnici, cari cât de cât muncesc pentru luminarea poporului. Sărbările din Seliște sunt în acest moment abia începute. Mai restează producțiunea teatrală și concertul, apoi petrecerea populară, care promite a fi splendidă, — cu toate acestea e generală și întemeiată opinia, că peste tot sărbările au reușit peste ori ce așteptări.

Primirea la gară. Sosind comitetul Societății, dl D. Banciu, în fruntea comitetului arangiator, a adresat președintelui Iosif Vulcan, următoarea cuvântare: „Pătrunși de importanța misiunii culturale și naționale ce o are pentru neamul nostru românesc „Fondul” ce reprezentați, fără a mai lua în considerare greutatea ce vom întimpina pentru a ne manifesta demn, am primit cu bucurie apelul dvoastre și cu o rivnă caldă ne-am pus pe lucru, că dacă și nu în toate, cel puțin în parte să putem satisface pretensiunilor și speranțelor tot mai mari, ce vedem că se leagă de comuna noastră — Seliște și de cercul ei. Zel, dragoste și rivnă au fost din partea noastră pentru a ridică la nivelul dorit însemnătatea acestor sărbări. Întru cât ne-a reușit s'au nu, dvoastre sunteți competenți să judecați ulterior. În numele comitetului arangiator ve urez un: „Bine ați venit”, dorind ca idealul, pentru a cărui realizare muncii de atâta vreme cu atâta ardoare, să-l vedeți cât mai curând intrupat spre binele neamului nostru, spre liniștea și mulțumirea sufletească a dvoaste”.

Vorbirea primarului. La sosirea comitetului în comună, primarul acesteia dl Iordachi Roșca căpitan a salută pe președintele Societății cu următoarele cuvinte: „Mult stimatele dle președinte! Mult stimaților domni! Ca primar al acestei comune, me simt fericit de a ve pute salută în numele ei și de a me face tălmăciul simțemintelor de bucurie ce simțim cu toții la intrarea dvoastre în comuna noastră, precum și a mândriei noastre pentru alegerea comunei noastre de centru al acestor sărbări însemnate, ridicându-i astfel nu-

mele și vaza. În numele Seliștenilor ve dăc un: „Bine ați venit la noi“ și rog pe bunul Dumnezeu, ca munca românească ce o aduceți pe altarul poporului nostru să fie încununată de roade cât mai îmbelșugate. Să trăiți întru mulți ani!”

Sedința primă. E un moment de solemnitate, când se ridică, mareș, venerabilul președinte al Societății, dl Iosif Vulcan, membru al Academiei române, și își începe discursul de deschidere. E bătrân acum, vechiul muncitor al culturii naționale; e alb la păr, palid la față, dar tinăr la inimă. Vorbește poetic, entusiasm și însufieșitor. Mânile îi tremură la orî-ce gest, de nervozitate ori emoțiune, nu știu, dar cuvintele lui vibrează de o căldură emoționantă. Tratează tema doului. Iubirea de mamă, de locul natal; și mama noastră e națiunea, o mamă, care toate podoabele și le-a pus în cumpănă pentru fiii săi. Analizează într'un mod delicat psihologia conștiinței naționale, și proclamă sus și tare principiul culturii naționale, și cere ca toate: condeiul, penelul și dalta — ale artelor u-nelte — să se pună în serviciu sub stindardul culturii naționale, unica părghie, care ridică popoarele tinere. Dl Vulcan descrie o icoană drăgălașă din viitor, așa — cum ar dori să fie, și incheie cu o pătundătoare perorație de motiv personal, cuceritor.

Salutul dlui Drăghic. În numele Seliștenilor salută adunarea prim-preforele P. Drăghic. Nu e seliștean de naștere, dar se identifică cu toate nisuițele frumoase ale acestei frumoase comune. Dăc că e idealist și optimist. Are decî acele două păcate, care în acest veac de materialism i-se înscriu în cont. Ne trebuie ideale și sentimente optimiste. Amintește că idealist a fost și Șaguna, a cărui portret împodobește sala adunării. El dăduse diurnele sale de la o dietă drept fundațiune pentru comuna Seliște, care sumă trebuie să se capitalizeze până la suma de 100.000! Șaguna a avut credință; în curând Seliștea a avé fundația de 100 mii. Când s'a înființat Societatea fondului de teatru, la Deva, o doamnă străină a întreat, că pe când se va realia scopul Societății, mai ū-or pe aici Români. Au trecut 30 de ani de atunci. Români există și merg înainte. Salut Societatea care ș-a propus așa de ideal.

Depeșele de felicitare. Dintre depeșele de felicitare una e de la metropolitul Meșianu, care sună astfel: „La intrarea de ađi a onoratei Societăți implor și eu binecuvântarea cerească.“

Amintiri despre Eminescu. În lucrarea dlui N. Petra-Petrescu, cetă în ședința primă, se stabilește cu doveđi că Eminescu a fost prin Blaș în anul 1866, dar n'a fost înscris în gimnasiu, ci a trăit liber, în mare miserie, nefăcend alta decăt să cetească foarte mult, din biblioteca gimnasiului și a profesorului Moldovan, acum preposit. De multe ori dormia sub strășina mănăstirei și pe câmp. De altfel cvartir avea în strada otelului național, la o doamnă, ce-i dăcea Malfoaie. Trăia neregulat; mănca multă pâne și poame, și era reu îmbrăcat. Preotul de acum din Nepotești (l. Născud) Grig. Dragoș, a fost cu el în bună prietenie. I-a scris și o dedicație frumoasă în versuri, care se cetește cu mare efect în adunare. În toamna anului 1866 Eminescu a venit din Blaș la Sibiiu, s'a întâlnit cu Nic. Densușanu, care era atunci jurist, și a stat trei đite la el. Dup' aceea îmbrăcându-l din tălpi până în creșet, că era zdrențuros, l-a recomandat părintelui Bratu din Rășinari, care l-a trecut pe potece în România, că n'avea pasport. Dl Petrescu posedă o scri-

soare a dlui Densușanu, care caracterizează pe Eminescu, pe larg, și arată că a fost bun naționalist, avea simpatii pentru Ardeleni și Bucovineni, dar — în deosebire de noi — era pesimist, lipsit de energie.

Disertația, cam improvizată, a plăcut, de și Eminescu a fost arătat în colorii foarte triste.

Din ședința a doua relevăm referada comisiunei alese pentru examinarea raportului general al comitetului. Referentul Nic. Ivan accentuează aventul nou, ce a luat Societatea de vre-o 5 ani încoace, de când i-s'a strămutat sediul la Brașov. Constată, că mersul Societății e progresiv, ceea-ce se vede între altele și din publicarea Anuarelor și a bibliotecii teatrale, de și la această Societatea e obligată numai indirect. Amintește zelul laudabil al presidentului și al celorlalți membri din comitet și arată, că de și ajungerea scopului se pare a fi departe, Societatea rămâne a fi o redută de apărare și conservare a naționalității noastre.

Incheiere. Ultimul punct de la bogatul program al sərbărilor erau excursiunile la „Fântana Folti“ sau „Crinți“, dacă se vor arată dorințe din partea publicului. Ziua destinată pe acest scop a fost marți. În urma ploiei de luni se credea, că acest punct al programului va rămâne neexecutat. Îndreptându-se înse timpul spre bine și rămânend și pe această și un public foarte numeros, după ameađi s'a făcut excursiune la „Fântana Folti“. Pe când excursioniștii și-au petrecut foarte plăcut cu cântări și jocuri la rondoul de pe deal, o altă parte de public, mai ales tineretul, a rămas în comună petrecându-și vesel la jocul din „Pavilon“. Cu musica în frunte, excursioniștii seara s'au reintors în comună și împreună cu publicul rămas acasă au continuat petrecerea în grădina hotelului comunal. Veselia și animația era la culme. Tărzii în noapte presidentul a fost petrecut de întreaga societate adunată și cu musica la cvartirul său. Întreaga și „exposițiunea“ a fost deschisă și cercetată de un foarte numeros public din loc, giur și Sibiiu, Români și străini veniți anume spre acest scop.

Cu trenul de mercuri dimineața dl Iosif Vulcan a plecat spre casă, satisfăcut, fericit și mulțumit de succesul adunării. A fost petrecut până la gară de comitetul aranjator dimpreună cu o frumoasă cunună de dame. Pe terenul gărei și-a luat rămas bun stringend mâna tuturor. Urcat în cupeu, din ușa acestuia rostește un frumos discurs de adio. Bătrânul pioner al culturii era adanc emoționat, cuvintele sale atât de dulci și fermecătoare, încât au stors lacrimi din ochii multora. Puternice urale de trăiască încoronară acest discurs. Încă vre-o câteva momente și trenul se pune în mișcare urmat de entusiaste cuvinte de adio!

Cine a fost la Seliște.

Prea stimate domnule redactor,

Încerc a înșiră numele doamnelor, domnișoarelor și domnilor, cari au luat parte la festivitățile din Seliște; sânt convins înse, că o parte însemnată, poate jumătate, rămân afară, nefiindu-și posibil a le afla numele.

Îmi aduc aminte de doamnele:

Vulcan (Oradea-mare), Onițiu (Brașov), Drăghic (Seliște), Droc (Mercurea), Măneguțiu (M.-Oșorhei), Mircea (Mediaș), Harșan (Sibiiu), Beu (Sibiiu), Elekes și Zakariás (Seliște), Lemény (Sibiiu), Maxim (Sibiiu), Margareta Moldovan (Sibiiu), G. Moldovan (Sibiiu),

Dima (Sibiiu), Macellariu (Sângătin), Cismaș (Arad), Beju (București), Pop (București), Pop (Săcel), Pop (Ludoș), Dobzotă (Poiana), Prunaș (Orlat), Popovici (Sibieli), Savu (Vale), Manta (Gurariului), Chipară și Mardan (Gurariului), Iuga (Tilișca), Iuga (Rod), Indrieș (Boița), Grecescu (București), Opriș (Boița), Roșca (București), Greavu (Sibiiu), Floaș (Tilișca), Giurgiu (Orlat), Vîlc și Roman (Seliște), Vătășan (Sibiiu), Nicolescu (România), Flucuş (Săcel), Rebeș (Gurariului), Cristea (Sibiiu), Halalae (Săsciori), Herția, Roșca, Comșa și Banciu (Seliște).

Domnișoarele: Branișce (Brașov), Ivan (Sibiiu), Silvia și Eleonora Lemény (Sibiiu), M. Cioban (Sibiiu), Măcellariu (Sângătin), Grecescu (București), Cristea (Sibiiu), Hințescu (România), Cloaje (Boița), Indrieș (Boița), Greavu (Sibiiu), Cristea (Ocna), Acelenescu (Galeș), Lucreția Josof (Banat), Maria Josof (Galeș), Ana Stănilă (Vale), Aitean, surorile Buceșan, Calefariu, Brocia, Florian, Hociotă, Banciu, surorile Țintea, Tâmpenariu, Răuciu, Moisiu, Comșa, Banciu, Hășigan, Peligrad (Seliște), Răuciu (România), H. Ionescu (România) și foarte multe altele.

Domni: Iosif Vulcan (Oradea-mare), Zaharie Boiu (Sibiiu), Onițiu (Brașov), dr. Miha (Orăștie), Droc (Mercuria), Ivan (Sibiiu), dr. Francu, dr. Lemény, dr. Dăianu, dr. Cristea, dr. Vecerdeș, Dinna (Sibiiu), dr. Miha (Poiana), I. Măcellariu (Sângătin), Cismaș, dr. Elekes (Sebeș), Aldea senilor (Sebeș), Dobrotă Ilie paroc (Poiană), Branga și Șufană din Poiană, Lăzorescu (Predeal), Beju (București), V. Suci prof. (Blaș), V. Pop (Săcel), Popescu (Sibieli), Savu (Vale), Hățegan (Sibieli), dr. Prunaș (Orlat), I. Manta (Gurariului) I. Ivan (Gurariului), Decei, Măcellariu, Chipară, Mardan (Gurariului), Acelenescu, Josof, Răchițan (Galeș), Iuga sen. și jun., Josof, Millea (Tilișca), Iuga D. (Rod), Indrieș (Boița), Comanescu (Codlea), Roșca (București), Prie (Boz), Greavu (Sibiiu), Vulturul (Orade), Silvestru Moldovan (Sibiiu), Moldovan, Mesaroș (Turda), Călniceanu (Boz), Codrea (Sâmbăta-de-jos), Prodan (Blaș), Oncescu (Răhău), Măneguțiu (M.-Oșorhei), Piso și Petra (Sibiiu), Floaș (Tilișca), dr. I. Beu (Sibiiu), Pațiția (Alba-Iulia), Decei (Orlat), Giurgiu, Maior (Orlat), Giurgiu (Cluș), Pamfiliiu Barbu, E. Munteanu și N. Aron teologî din Blaș, P. Munteanu (Cluș), dr. V. Bologa (Sibiiu), dr. Bunea (Brașov), Hințescu (România), N. Borza (Viștea), M. Lungu (Rășinari), Halalae (Săsciori), Nicolescu (România), Manoilă notar, G. Tulbure, V. Banciu, Tocitu, Stoica (Brașov), Corcea (Oravița), Bomben (Brașov), Moga (Mag), O. Stefla (Sibiiu), A. și V. Cioban juriști din Cămpeni, D. Cunțan prof. (Sibiiu), dr. Vlad (Hățeg), dr. Barbu (Sebeș) și mulți alții, precum și întreaga inteligența din Seliște — toți meseriași (cam 140 măestri) și mare parte din popor.

D. BANCUI.

Din insula Capri.

— La ilustrația noastră. —

Insula Capri e una din cele mai romantice insule ale Italiei, unde turiștii se duc cu multă plăcere. Mai e renumită și pentru că acolo a fost locuința de predilecție a lui Garibaldi.

LITERATURĂ.

Memoriile lui Iosif Sterca Șuluțiu, privityoare la ani 1848—9 și publicate la intervaluri, au atras totdeauna interesarea și plăcerea cea mai mare a publicului cetitor, căci autorul lor ne povestește întâmplări importante în formă plăcută. Cu bucurie anunțăm dar, că dsa a scos de curând la lumină în Sibiiu partea a VI-a din aceste memorii. Aceasta conține: 1, Prefață. 2, Biografia lui Ioan Dragoș. 3, Acte și documente din istoria munților apuseni. 4, Tractatul despre faptele Românilor, sevrșite la an. 1848/9 sub conducerea lui Avram Iancu. 5, Superficialitatea și șovinismul în literatură. 6, Istoria noastră bisericească. 7, Istoria se repețește. 8, Amintiri de călătorie. 9, Diua crucii. 10, Roma locuta est. 11, Afacerea Iancu. 12, Iancu și — „Nemții”. 13, Aprețieri din diare. 14, Flueurul lui Avram Iancu și cartea de rugăciune a mitropolitului Șuluțiu. 15, Doina mitropolitului Șuluțiu. 16, Suplement la biografia lui Dragoș. Acest sumar arată, că volumul e foarte prețios. Drept specimen am produs un capitol în fruntea foii noastre din nr. trecut.

Românul în sat și la orașe, apreciat din cântecetele lui poporale, de Ioan Pop Reteșganul. Acesta e titlul unui mic volumaș de studii poporan al cunoscutului nostru folklorist, apărut de curând la Gherla, în editura tipografiei A. Todoran. În partea primă ne prezintă pe țeranul român acasă, cum își bate joc de toți de unguri, de secuți, de sași, de țigani; cum își îndreaptă satira în potriva sa, în viața familiară și cea obștească; cum se batjocoresc fetele și feciorii; cum satirizează lenea, beția și sărăcia. Apoi trece la cătănie, începând de la asentare și până ce vin feciorii acasă, feluritele faze ale vieții militare se înfășoșează prin cântece și doine, prin care transpiră dorul de mamă și de dragoste. Păcat că între aceste sînt câteva, cari nu sînt născute în popor și astfel n'au a face cu celelalte, iar unele par prea corelate, încât se cunoașce de dincolo că n'au farmecul poporal. La sfârșit se adaugă două cântece ostășești: Lupta de la Iosefstadt și Lupta de la Königgratz.

Curs complet de limba franceză. Cunoașcerea limbilor moderne, în deosebi a limbilor germană și franceză, e necesară orî cui care vrea să stea în legătură cu lumea cultă. De aceea avem să spriginim orî ce lucrare care tinde a respândi la noi Români învățarea acestor limbi. O astfel de lucrare a apărut de curând la Brașov, de dl Arseniu Vlaicu, director al școalei comerciale gr. or. române de acolo, compusă după metoda I. Fetter și editată de librăria H. Zeidner. Cartea poartă titlul pus la începutul acestor rânduri, prin umare e merită pentru cei ce vor să învețe limba franceză. E scrisă pentru școlari și împărțită pe doi ani de studii.

O nouă lucrare de dl B. P. Hașdău. Diarele bucureștene anunță, că dl B. P. Hașdău prepară o nouă lucrare spiritistă, precum a fost și cea intitulată „Sic cogito”. Noua lucrare a ilustrului nostru savant poartă titlul „Dincolo”. În ea autorul resumă cele din urmă descoperiri spiritiste.

Un român în o revistă italiană. Revista ilustrată italiană intitulată „L'illustrazione Italiana” publică într'unul din numerele sale mai noue portretul generalului Paul Papp, originar din Bezne în Bihor, care în 1849 a servit ca honved în armata lui Bem, iar apoi s'a refugiat în Italia unde a intrat în armată și a ajuns general.

Biblioteca Teatrală, editată de Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, iarăși s'a sporit cu două piese. Acestea sînt: „Treî doctori“ comedie într'un act, localisată din limba germană de dna Virginia A. Vlaicu, — „Pălăria ceasornicarului“ comedie într'un act de Mdm Emile de Girardin, localisată de A. G. N. Publicațiunea aceasta e proprietatea librăriei N. I. Ciurcu în Brașov.

O dramă nouă. „Ceea ce nu moare“ este titlul unei drame în patru acte, scrisă de dl I. Prasin, la Iași.

O nouă revistă literară. Comitetul Societății pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina a luat hotărîrea să editeze o revistă literară sub egida Societății, precum a mai avut odată una Societatea acea.

TEATRU.

O nouă piesă de Carmen Sylva. Augusta reîntîrînea a României, poeta Carmen Sylva, a scris o nouă piesă de teatru. Titlul acesteia este „Nor și senin“ și se va juca la iarnă pe scena Burgtheatruului din Viena. Unul din scriitorii noștri de valoare are s'o traducă în românește, spre a se reprezintă apoi în stagiunea viitoare și în Teatrul Național din București.

Reprezentare teatrală în Roșia-de-munte. Reuniunea femeilor române gr. cat. din Roșia-de-munte a arangiat la 16 iulie o reprezentare teatrală. S'a jucat piesa „La Moși“ de tinerimea de la minele de acolo și anume dsoarele Maria Faur, Catarina Copil, Eleonora Golgoș, Victoria Giurca, Victoria Henzel, Elena Obvegeli, Eufimia Barb și dñii Ioan Lepedean, George Giurgiu, Silviu Hocman, Ioan Miheș. După teatru a început dansul, cu Tarina, favorita moșilor.

Producțiune declamatorică-teatrală în Orda-de-jos. La 18/30 iulie s'a dat în pavilionul de vară al otelului din Orda-de-jos o serată declamatorică-teatrală. S'a declamat o poezie „Dușmancele“ de George Coșbuc, prin dsoara Rafila Cutean; dl George Cutean și Iuliu Roșca au predat un dialog din „Ovidiu“ al lui Alexandri. Apoi s'a jucat „Vecinătatea periculoasă“ comedie de Kotzebue, localisată de Trocar. În piesă au jucat dsoarele Iosefina Trifan, Rafila Cutean și dñii Iuliu Roșca, George Cutean și Augustin Comes. După teatru a urmat dans.

Concert și teatru în Oravița-română. Corul vocal gr. cat. român din Oravița-română a dat în ziua de Sf. Ilie concert de corului mixte și bărbătești; apoi s'a reprezentat piesele: „Azur-Ilderim aga saii Pașportul unei actrițe“, comedie într'un act și „Lița Păscărița“ comedie cu cântece într'un act de N. A. Bogdan. După producțiune joc.

MUSICĂ.

Concertul Aureliei Cionca la Arad în 1 august cu ocaziunea instalării noului episcop, precum celim în „Tribuna Poporului“, a reușit escelent. „Sala mare de la „Crucea Albă“ se umpluse de lume: aradanî, bihoreni și bănațeni, aplaudat-am și bucuratu-ne-am peste măsură numai când am zărit pe copila minune, de care nici popoarele mari din Apus n'a avut și nu au... Iar când cântă la pian și din instrumentul rece

scotea accente calde, părea că se sguđuie sala de aplause și strigătele de însufiețire. Cu aceeași bucurie am ascultat apoi cântarea dsoarei Felicia Beleş, vocea dulce pe care ascultându-o, par că îți copleșește întreaga ființă. Îndesebî a plăcut „Copiliță de la munte“. Dna Hermina Lazar, cunoscuta și apreciată noastră pianistă, a acompaniat la pian atât pe dsoara Beleş cât și pe dl Silviu Pop, care cu arcușu-I măiestru a stîrnit și dsa vifor de aplause. Tinerimea a oferit atât genialei Aurelia Cionca și dsoarei Beleş cât și dñei Lazar, splendide buchete. De asemeni i s'a dat neîntrecutei artiste ceasornicul de aur, din partea damelor române. Cei dintîi cari au felicitat au fost Preasfinții Lor episcopi Popea și Goldiș cari au asistat și ei la concert. A fost apoi și fișpanul, primarul și alte notabilități maghiare“.

O nouă cântăreață română. Lumea musicală a aplădat cu multa plăcere pe renumita cântăreață dna Elena Theodorini; de acum are să facă ovații și surorii sale, dsoarei Aura Theodorini, care dimpreună cu sora mai mare va cânta la iarnă în Teatrul Național din București. Diarele italiene scriu, că noua stea are pe lângă voce și talent, o figură încântătoare, care îi va ajuta mult să câștige simpatiile ascultătorilor.

Concert în Oravița. Corul vocal gr. or. român, sub conducerea dlui G. Jian, a arangiat în beneficiu fondului seî la ruga de Sf. Ilie, în 1 august st. n. în teatrul de vară din grădina otelului „Coroana Ung.“ în Oravița, concert. Programa: 1, G. Musicescu: Fii ai României, cor mixt. 2, I. Vidu: Potpuriu rom., cor mixt. 3, V. Vasilescu: Corăbiiască, cvartet viril. 4, Rosini: Ouvertura din Opera „Semiranas“ execut. de orchestru. 5, Vidu: Lugoșana, cor mixt. 6, A. Rubinstein: „Der Asra“, cântată solo de dl C. Novăcescu. 7, I. Vidu: „Stefan și Dunărea“, baladă de Alexandri, cor mixt cu soli: dra Melania Dragoescu și dl C. Novăcescu, acompaniată de orchestru.

Concert popular în Zagra. Comitetul reuniunii de cetire și cântări din Zagra a dat și anul ace sta a doua și de Sân-Petru un concert, în care s'au cântat și declamat. Apoi a urmat dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Instalarea noului episcop al Aradului. Relatarea celor petrecute la adonarea generală din Seliște a Societății pentru fond de teatru român eschidînd din numărul trecut al revistei noastre toate rubricile informative, — numai acumia putem să luăm act, că instalarea Pr. SSale episcopului Iosif Goldiș s'a făcut la Arad în 1 august n., ziua de Sf. Ilie, cu manifestații românești ne mai pomenite în orașul acela. În deosebî a fost strălucită primirea la gară, de unde convoiul a pornit în frunte cu un banderiu de peste 700 de călăreți. Actul instalării a fost oficiat de Pr. SSa episcopul Popea. După aceea au urmat recepțiunile. Apoi un banchet, la care au luat parte și autoritățile locale și din comitatele învecinate. S'au pronunțat multe toas-turi, dintre cari al contelui Stefan Tisza, căruia i-a respuns episcopul Popea, a fost viț comentat de toată presa maghiară. După miadă concertul genialei Aurelia Cionca. Sara bal la care a participat lume imensă.

Noi doctori români. Dsoara Maria Anastasescu, absolventă a facultății de medicină din Iași, a obținut de curînd acolo diploma de doctor în medicină.

Ţoara Anastasescu e a şesea femeie-doctor eșită de la aceea universitate. — *Di Sextil Pușcariu*, fiul dlui advocat Iosif Pușcariu din Brașov, a făcut la universitatea din Lipsca doctoratul în filosofie. — *Di Alexandru Crăciunescu* din Sat-Chinez în Banat, fost președinte al „României June“ la 20 iulie n. a fost promovat la universitatea din Viena, doctor în medicină.

Un învățător harnic. Din Babța în Selagiu se scrie diarului „Tribuna“ că comitetul de la „Országos erkölsnemesítő egyesület“ (Reuniunea pentru nobilitarea moravurilor) din Budapesta, aflând, că învățătorul Gavriil Aluășiu a înființat în comuna noastră afară de „Societatea de cumpătare“ și „Societatea junimeț“, care are statute aprobate de ministerul internelor — l-a onorat cu o diplomă de recunoștință în care numele e scris cu litere de aur, și i-a dat și un premiu de 100 coroane.

Gimnasiul și școlile elementare din Beinș. A apărut și ni s'a trimis „Programa gimnasiului gr. cat. și a școlilor elementare din Beinș pe anul școlar 1898—99, redactată de Ioan Buteanu, director și profesor“. Programă tipărită în două limbi, începe cu o lucrare arheologică din Grecia a profesorului Teodor Bulc, extras din volumul seü apărut nu de mult. Aș funcționat 16 profesori, 4 cateheți. Numerul elevilor înmatriculați a fost 324 ordinari și 8 privațiști, din cari la sfârșitul anului aș remas 303 ordinari și 5 privațiști. După naționalitate, 266 Români și 45 maghiari; dintre Români, 161 gr. cat., 105 gr. or. Stipendii din fundațiunea Vulcaniană aș primit 20 de tineri, în cea Zsigaiiană 8, în internatul Pavelian aș fost 130, din cari 20 gratuit în școlile elementare aș fost la finea anului 82 de băeți.

Școala civilă gr. cat. de fete din Beinș. Am primit Programă școlii civile gr. cat. publice de fete din Beinș a dieceșei gr. cat. de Oradea-mare pe anul școlar 1898—99, redactată de Vasiliu Ștefanică directorul școlii, profesor public ordinar gimnasiai. Publicațiunea se deschide cu portretul reginei Ungariei Elisabeta, urmat de necrolog. Apoi o lucrare instructivă „Despre religiune ca factor al creșterii“ de profesorul Iie Ștan. Din școlile școlare, scoatem următoarele: aș funcționat 6 profesori și 5 profesoare, precum și un catechet gr. or., numărul elevilor înscrise 63. Progresul îmbucurător.

Școlile din Blaș. Programă gimnasiului superior gr. c. din Blaș pe anul școlar trecut ne dă drept lectură introducătoare continuarea tractatului despre constituțiunea Romanilor pe timpul republicei, de profesorul C. A. Groze. Din cronica școlară scoatem următoarele date: S'aș înscrise la gimnasiu pe anul școlar trecut 451 școlari, din cari la finea anului aș remas 436 și anume 352 gr. cat., 83 gr. or., 3 rom. cat. și 5 israeliți; după naționalitate, 435 Români, 6 maghiari și 2 germani.

Adunare de învățători români în Sătmar. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din archidiaconatul părților sătmarene aparținătoare dieceșei oradane, singura reuniune învățătoarească în diecesa Orădii-mari, s'a întrunit în adunare generală în comuna Săsari, în 10 august, sub presiul Rds dn archidiacon dr. Felician Bran, notar dl Dimitrie Kirvai.

C E N O U.

Hymen. *Di Teodor Șimon*, profesor gimnasiai, la 6 august n. s'a cununat cu Ţoara Maria Ripean în Penticul-săsesc. — *Di Aurel M. Popovici*, notar cercual, s'a logodit cu Ţoara Constanța Serb, fiica notarului Nicolae Serb din Chitigbuz (comit. Bichiș). — *Di V. Th. Mossora* și Ţoara Eugenia M. Păcala s'aș cununat la 10 august n. în Șulemberg.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur își va ține adunarea sa generală în Mediaș, în școala gr. or., la 28 august sub presiul doamnei Maria Moldovan, secretară dna Maria Necșă.

Dna Constanța de Dunca-Schlaue din Budapesta a donat ministerului instrucțiunei publice din România mai multe portrete vechi, medalii, documente și scrisori autografe. Printre acestea se află un medalion din secolul XVI lucrat în Transilvania și executat cu multă artă. El represintă la mijloc un sfânt călare, care ucide o scorpie. Medalionul are mai multe pietre scumpe și este de mare valoare. Printre scrisorile autografe se află una a împărătesei Eugenia a Franței, una a lui Lamartine, și mai multe altele ale lui Heliaide, Bolintineanu, etc. În total sânt 38 de scrisori, cari aș o mare valoare istorică. Dna de Dunca-Schiaue a mai donat ministerului o canapea și trei scaune *de vieux laque* din secolul XVII. *Di Take Ionescu*, ministrul instrucțiunei, a decis ca cele 38 de scrisori să fie trimise Academiei și medalionul museului de istorie. În privința tablourilor se va regula mai târziu.

Restanțierii Asociațiunii. Ca toate instituțiile și întreprinderile noastre, nici Asociațiunea din Sibiu nu poate fi fără restanțieri. Sânt mulți de aceea, cari pe la adunări, în mijlocul entuziasmului, se înscriu membri, dar apoi în anii următori nu-și mai aduc aminte de angajamentul lor, ba unii nici atunci nu plătesc dacă sânt poștiți și astfel fac Asociațiunii perderi materiale. Precum aflăm din „Transilvania“ în ședința din urmă a comitetului cassarul Asociațiunii a raportat, că în primul cvartal al anului curent aș fost poștiți prin mandat postal 308 membri ca să-și achite taxa restantă pe 1898. Dintre aceștia aș plătit 195, aș reposat 2 și aș refusat 111. Comitetul a decis ca lista celor 111 membri cari aș refusat plățirea să se comunice direcțiunii despărțemintelor, ca să mai fie odată rugați și pe aceasta cale. Siabă treabă.

Poșta redacției.

Eu. O istorioară. Nu o putem întrebuiță, căci nu întruneșce nici calitățile de fond, nici — mai cu seamă — cele de formă. Scrii o românească neadmisă.

Călinarul săptămânei.

Diua sept.	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele.
Duminică	1† Sc. s. cruci, și s Mac	13 Hippolit	4 25 7 13
Luni	2 Ad. Moșc. St. Ștef.	14 Eusebiu	4 27 7 11
Mărți	3 Păr Isachie	15 (+) Ad. Preac	4 28 7 9
Mercuri	4 SS. 7 coconi din Efes	16 Rochus	4 30 7 5
Joi	5 M. Eusignia	17 Bertram	4 32 7 3
Vineri	6 (+) Schimb. la fași	18 Adapitus	4 34 7 1
Sămbătă	7 Mart. Domeșiu	19 Sebald	4 35 7 7

Proprietar, redactor respunțător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.